

Julius 24.
 ment egy né-
 lbar József-
 odtan, sze-
 az indula-
 re.
 kkal okosab-
 egy nyomor-
 miatt. Mint-
 emészésük
 Mondják go-
 rember va-
 Szép nyu-
 ol idefigyel-
 keajánlatra
 zárnak. Va-
 ak és talán
 karják Te-
 a nép politi-
 kenni. Kell,
 mert külön-
 ok a kivált-
 z tiporja el-
 egész, úgy
 eltávolítani
 gi diploma-
 zni Kuku
 odoxá. Dej
 ארמ. ארמ
 חר
 mény.
 a Hitközség
 ról beren-
 kapcsolatos
 artozó la-
 gusztus hó
 három évre
 atni. A ok,
 tálnak, fel-
 ajánlataikat
 sa mellett,
 ncezer leire
 bb f. hó
 ak. A fűrdő
 tizezer Lei.
 zségi irodá-
 megtudha-
 ségére és a
 lágosítások
 akab s. k.
 elnök.
 ndor s. k.
 gi jegyző.
 ÉSEK
 vastagabb
 letés 50 lej.
 dvezmény
 dő, jelzés
 rto bővegy
 lja 250 lej.
 elhelyeke-
 lő biztosít-
 mely az osz-
 zatokat kul-
 eres intelli-
 zés és fizet-
 sziviseket
 xilités és
 xilités. Aján-
 személyes-
 u. 3. II. em-
 leltő 9-11-g
 Marghitán a
 a zsidó tes-
 ellett, köser
 olcsó és
 szolgálat. —
 rnak ked-
 Tisztelettel:
 lak naponta
 csón, besze-
 Hajnalnál,
 Vidéki meg-
 pontosan
 tnek.
 sorsjegy-
 kerestétek.
 sek a zsidó
 irodájában
 a Unirii 20-

Dr. Ramaseter Ró
 I. Disztér 2. II. 8.

—	600
—	320
—	110

X. évfolyam • 166. szám
 1929 Julius 25 Csütörtök
 * 5689 év Tamuz 17 *

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések a
Rudolf Mosse S. A.
 Str. Reg. Maria No. 35. Tel. 4-13
 és a
LLOYD EXPRESS
 Str. Gola No. 20. Telefon 14-55
 hirdetési irodák vesznek fel

A zsidó képviselők erkölcsi győzelme

A kultusz törvényt hatalmas viharok után megszavazta tegnap a kamara. Az első pillanattól talán azt a látszatot kelti ez a tény, hogy hiábavaló volt az ország zsidóságának elementáris ereje és imponálóan szolidáris megmozdulása, hiábavaló volt az a heroikus küzdelem, amelyet az első sorokban a Zsidó Parlamenti Klub tagjai vezettek és hatástalanul maradt az az elégedetlenség is, amely magából a kormánypartból tört fel Vlad Aurél inopportúnus, időszertelen és a mai napig is rejtélyes módon előrögzített törvényjavaslata ellen.

Alapvető tévedés. A helyzet ugyanis az, hogy az a javaslat, amelyet tegnap a nemzeti parlamenti többség 216 szavazattal 32 ellenben törvényerőre emelt lényegesen más, mint az a tervezet, amelyet Vlad miniszter ur a parlament elé terjesztett. Sőt, egyenesen azt mondhatnánk, hogy az elfogadott módosítások valószínűleg dezavualását jelentik annak a koncepciónak, amelyet a törvényjavaslat eredeti formájában képviselt. Miért? Nézzük csak meg, hogyan szolt első fogalmazásában az a bizonyos 54 paragrafus, amely körül a leghevesebben viharoztak fel az ellentétek a kultuszminiszter és a zsidóság képviselői között? „A zsidóság vallási szervezkedése hitközségekbe történik” — mondja az eredeti javaslat — és pedig oly módon, hogy minden ritus Union hitközséget alkothat. Itt ebben a frázisban volt az anarchia magva, amelyet Vlad miniszter ur lelkiismereti szabadság címen akart ingyen, bementve és kényszerítve a zsidóságnak a hitközségekbe. Mi történt ezzel a paragrafussal? Ezzel módosították, hogy egy helyében egyazon ritus csak egy hitközséget alakíthat. Azután precizizálták, hogy az a bizonyos „ritus” nem olyan jószág, amelynek jogcíme alatt bármilyen közelítő ambiciót tápláló hívő platformot teremthet magának a hitközségi elnökségre. És leszögezték, hogy a ritusok alatt ortodox, nyugati, spanyol, szefárd és neológ hitközségek értendők. A megnevező támadások hatása alatt oda módosult a javaslat, hogy csak három ritust ismer el: az ortodoxot, occidentálisit, ami az erdélyi neológok felel meg és szefárdot, amikor is precizizozza a törvényt, hogy szefárd alatt csak a spanyol zsidók és nem szakadár tendenciájú ortodoxok értendők.

Ebben a formájában a törvény kétségkívül nagy veszélyt jelent a regátban, ahol a meglévő egységes és spanyol hitközségeken kívül még ortodoxok is kerülhetnek, vagy Bukovinában és Beszarábiában, ahol az egyes hitközségek három fele oszolhatnak a törvény értelmében. Erdélyre azonban sikerült kivenni a javaslat méregfogát, hiszen ortodox és neológ hitközségeink vannak, spanyol zsidóink viszont nincsenek és nem is remélhető, hogy egy újabb spanyolországi inkvizíció következtében spanyol zsidó hitközségek elkerülhetnek az országnak ebbe a részébe is. Am nyugodtan állíthatjuk, hogy a törvény még ebben a formájában sem fog életbeléni. Hogy miért mindjárt meg fogjuk látni. A szakaszonkénti vita során *Figare* független zsidó képviselő indítványára oly értelmű módosítást fogadtak el, mely szerint a törvény a végrehajtási utasítás elkészítése

után lép életbe, a végrehajtási utasítás pedig csak a zsidó kongresszus meghallgatása után és annak állásfoglalása alapján fog elkészülni.

Nem tudjuk és nem is kutatjuk, mi készítette a kultuszminisztert ennek a törvényjavaslattal az elkészítésére és hogy megalkotta a javaslat keresztülhajtására. Pontosan egy hétig lesz még Vlad Aurél kultuszminiszter, de csak egy hajszalon mulott, hogy a javaslat által felkavart vihar, a Zsidó Parlamenti Klub kategorikus állásfoglalása és a többségi képviselők elégedetlensége meg nem rövidítette ezt a hetet. Meg vagyunk róla győződve, hogy Vlad Aurél nem akarta és nem akarhatta ezt, de nem mulaszt-

hatjuk el, hogy rá ne mutassunk arra a lendületes, erőteljes és mégis körültekintő akcióra, amelyet a Zsidó Parlamenti Klub vezetett a törvényjavaslat ellen. Ez az akció eredményezte azt, hogy az egész ország zsidósága idejekorán tudomást szerzett a veszedelmekről, amelyeket a törvényjavaslat magában rejt és ennek az akciónak volt köszönhető, hogy Vlad Aurél törvénytervezetéből az eredetinek csupán csonka maradt meg s hogy a törvény alkalmazásánál az utolsó szót mégis a zsidóság hivatott reprezentánsának kongresszusa fogja kimondani. Az idevonatkozó módosítások a törvényjavaslathoz való iktatása valahogyan visszamenő hatállyal való elismerését je-

lenti annak, hogy még sem lehet a zsidóságról a zsidóság meghallgatása nélkül diszponálni.

216 szavazattal emelkedett törvényerőre Vlad Aurél javaslata. Ezek a szavazatok nem a törvényjavaslattal szoltak, hanem a kormány és főleg a kultuszminiszter megtépzott tekintélyét akarták megvédeni. A kormánypart eléget tett a pártfegyelem közelezettségének. De 32-en a javaslat ellen szavaztak az ellenzék nélküli parlamentben, minden pártfegyelem és szolidaritás ellenére is és ha egyéb nem, úgy ez a tény meggyőzhetné egy a kultuszminisztert, mint a kormányt arról, hogy súlyos hibát követtek el.

A német császár visszatérhet Németországba, de nem valószínű, hogy visszatér, ha mégis visszatérne, az nagy baj volna

Páris, július 24. — Az „Oeuvre” munkatársa beszélgetést folytatott Severing birodalmi belügyminiszterrel II. Vilmos ex-császár esetleges visszajöveteléről. Severing az újságról kijelentette, hogy az új köztársaság védelmi törvényt a miniszterium szakértői elkészítették s azt a birodalmi kormányminisztertanácsban letárgyalta és helybenhagyta. A javaslatból a császár szakaszt ki kellett hagy-

ni és így tulajdonképpen törvényes akadálya nincsen az ex-császárnak Németországba visszatérésének. Ez a visszatérés szerencsére nem valószínű, de ha bekövetkeznék, mindenestre nem kívánatos és káros dolog volna. A birodalmi belügyminiszter ezután rámutatott arra, hogy az elmúlt tíz év folyamán a hatalmak nem sokat törődtek azzal, hogy Németország köztársasági államformát

választott s a legtöbb alkalommal akkor sem kezelték volna mostoháiban, ha monarchikus államformája mellől megmarad. A hosszú ideig tartó idegen megszállás is megkönnyítette a német köztársaság ellen a beföldi pártok pagandát, ennek ellenére az a meggyőződése, hogy Vilmos visszatérése a birodalom területén sem okozhatna zavart.

Jorga támogatja a kormányt már csak azért is, hogy vissza ne jöhessenek a liberálisok

(Bucuresti-Bukarest, július 24. Az Uj Kelet tud.) Jorga szabad egyetemének székhelyén, Valenii de Munteban szombaton reggel a Jorga professzor személyes vezetésével álló nemzeti párt végrehajtó bizottsága megbeszélésre ült össze. Résztvettek a megbeszélésen a professzor politikai elváratai közül Tásca professzor, Cihodariu mérnök, Munteanu-Rámnio, dr. Topa, Tino, Georgescu, Jonescu és még mások. A gyűlés első szónoka természetesen Jorga professzor volt, aki mint mindig, most is gondoskodott arról, hogy beszédében itt-ott belecsusszanak olyan kijelentések is, amelyek értelmén aztán a fővárosi lapoknak lesz egy pár napig mit rágódnival. Mindezek előtt Jorga professzor megköszönte párttársainak támogatásukat, majd bejelentette, hogy a gyűlésnek a napirendjén három kérdés fog szerepelni. Tisztázni kell mindenekelőtt a nemzeti párt és a többi politikai pártokhoz és áramlatokhoz való viszonyát, valamint azt, hogy milyen állásfoglalásba menjen át az aktuális helyzettel szemben a nemzeti párt és végül meg kell találni a módját a párt reorganizálásának is.

is egyeztet a nemzeti párt az Averescu-kormányval, a liberális párttal. — állítja Jorga professzor, — tisztességes módon sohasem fog sikerülni megegyeznie. A liberálisok feltételei soha elfogadhatók nem lesznek.

A mai helyzetet vizsgálva, Jorga professzor konstatálja, hogy a liberális pártfőnök koncepciótlanul merev: vele szóba sem lehet állani. Véleménye szerint, ha Duca venné át a pártfőnökséget, akkor sem állna be semmi változás. A liberális párt köré csoportosult ifjúságtól semmi jót nem lehet várni. Ez Bratianu Vintila produktuma, amellyel ő azt tesz, amit éppen akar.

Egy esetleges Titulescu-kormányról Jorga professzor úgy nyilatkozott, hogy egy ilyen kísérlet hiába való időfecsérlés volna és egy hatalmas hiba az országra nézve. Titulescu nem jöhet kormányra addig, amíg nincsen programja. De ha bizonyos körülmények folytán egy Titulescu-kormány tűrhető is volna, egy Barbu-kormány egy közröhejt fakasztó intermezzóvá válna s ezt az ország nem engedheti meg.

Jorga professzor ezek után a nemzeti parasztpárttól a következőket mondta:

— Segítem ezt a kormányt a jó keresztülvitelében, de nem akarom kiaknázni hibáit. Segítem, mert meggyőződése, hogy mindenekelőtt el kell háritsam a liberálisok visszajövetelének lehetőségét. Annál is inkább, mert a liberálisok a nemzeti parasztpárt egész törvényhozási munkáját lerombolnák.

Ami a párt jövőbeni programját illeti, Jorga professzor kijelentette, hogy azon az uton kell haladjanak, amelyen eddig. Nyílt szemű nem pedig opportunista politikát kell folytatni.

A nemzeti párt végrehajtó bizottságának üléséről különben a következő hivatalos kommunikét adták ki:

— A nemzeti párt július 20-án összeült végrehajtó bizottsága az aktuális politikai helyzettel szemben azon a véleményen van, hogy a liberális párt esetleges újbóli kormányrajutása szerencsétlen lépés volna egy az országra, mint a liberális pártokra is. Egy nemzeti kormány nem jelenthetne egyebet, mint a különféle ideológiák összecserélését egy appolitikus ember elnöklése alatt. A káros politika elleni küzdelmet nem lehet a programon kívüli akció formájában a politikai életben fedezetlen ember személye körül felvenni. Szükséges, az absztrakt ideológia hüszavára épített általános reformálási lázban a reviziója. Ezt azonban csak az a párt végezheti el, amelyet közösen támogatnak az összes provinciák és az összes osztályok. A Jorga professzor elnöklése alatt álló nemzeti párt elhatározta, hogy a káros politika következményeivel terhelt állampolgárokat felvilágosítja és fordulni fog legelőször is az intellektuelekhez, a városi polgársághoz és az áldozatok tüzehez, a régi királysághoz. A nemzeti párt reméli, hogy az a határozat, amely a multban tetovázott és így igazságtalan volt, — az ország súlyos kára nélkül, — nem kóshetik soká.

Dr. Fischer Tivadar beszéde és a Zsidó Parlamenti Klub deklarációja a kultusztörvény ellen

Bucuresti-Bukarest, július 24. Az Uj Kelet tud.) Tegnap számunkban hírt adtunk arról, hogy Vlad kultuszminiszter zárószavai után a kamara 216 szavattal 32 ellenében megszavazta a kultusztörvényjavaslatot. Helyszűke miatt nem közöltük részletesen Fischer Tivadar dr. beszédét, aki a Zsidó Parlamenti Klub részéről utolsónak szóló hozzászólásában a javaslatot és a Parlamenti Klub nevében deklarációt is olvasott fel.

Este 9 óra volt már, amikor Fischer Tivadar beszédére került a sor. Elbeszélés szerint az órában a képviselők száma erősen megfogyatkozott. A javaslatot szemben közönséges többségek egyenként megszavazták, a miniszteri pádsorok is kiürültek, a kormány tagjai részére tartott barsonyszéken Vlad kultuszminiszter egyedül trónolt. A képviselői pádsorokban csak az a néhány lelkeskedő honatya maradt a helyén, akiket a zsidó képviselők elkeseredett harca meggyőzött arról, hogy Vlad kultuszminiszter törvényjavaslata milyen bánt jelent az ország zsidó lakosságával szemben. Ez a néhány képviselő annál részletesebb figyelemmel hallgatta végig Fischer Tivadar dr. fejtegetését.

Úres pádsorok, de az ország közvéleménye előtt

Büszke az előrehaladott órában jutok szöveg, hogy a Zsidó Parlamenti Klub nevében a kultuszjavaslatot beolvasták és ha szükség lesz rá, akkor itt vagyok egészen reggelig folytatni a beszédemet. Ne csodálkozzanak Önök, hogy úres pádsorok előtt is hajlando vagyok beszélni, nemcsak az úres pádsorok előtt hanem az egész ország fóruma előtt beszélek. Így teljesítem a kötelességem.

— Milyen sajnálom, hogy a szabad választott parlament első szessziójának végén a kormány egy olyan törvényjavaslatot jött, amelyet a Zsidó Parlamenti Klub, amely mindeddig támogatta a kormányt, kategorikusan vissza kell utasítsen. Ha azok a szimpatia nyilatkozatok, melyeket Vlad miniszter nyilatkozott, nem gyökeresnek a közvéleményben

Vlad miniszter és a zsidó közvélemény

Vlad miniszter. Hagyja csak rá, tudom én jól, hogy mit akar a közvélemény.

Fischer Tivadar: Egyetlen hang sem hallottam a jelenleg érvényben levő törvény 54-ik paragrafusá ellen. Ellenkezőleg, ma tudott dolog lett, hogy a kormány módosítani akarja ezt a szakaszt, az egész országban egymást érik a zsidó tiltakozó gyűlések. Vajon nem bizonyítéka ez annak, hogy a zsidó közvélemény nagy többségben a törvényjavaslat ellen foglal állást?

Fischer Tivadar dr. ezután részletesen az alapos érvekkel mutat rá arra, hogy a zsidó vallásban nincsenek rituskülönbségek. A legvidékebb bizonyítéka ennek az a tény, hogy akármelyik zsidó

lehet épp úgy a neológ, mint az ortodox hitközség tagja.

Fagure: Mi sem bizonyítja jobban azt hogy nincsenek dogmatikus különbségek, mint az a tény, hogy Nimerover dr. előbb a spanyol hitközség rabbija volt, ma pedig a másik hitközség papja.

Szekták és történelmi vallások Fischer Tivadar: Uj vallási egyesületek egyik napról a másikra alakulhatnak. Ezek a szekták azonban nem részesülhetnek ugyanabban a támogatásban a törvényhozók részéről, mint a történelmi vallás. Az 1928. évi törvény az egyes zsidó vallást mint történelmi vallást ismerte el, még ha fel is téntek azt, hogy új szekták jöttek létre a zsidóságban, ezek nem részesülhetnek ugyanabban az egyenlő elbánásban, mint az egyes zsidó történelmi vallások.

Vlad: Ha nincsenek ritusok, akkor nem fognak tudni szervezkedni.

Fischer Tivadar: Itt van a veszély elrejtve. Anélkül, hogy a vallásban tény leg letessenek ritusok, a törvény általános rituskülönbség ürügye alatt új hitközségek fognak alakulni rejtett szempontoktól vezéreltetve, anyagi és személyi érdekekből. Ezenkívül azonban respektálni kell a kultusz autonómiájának elvét. Ez elv alapján maga a kultusz az, amelynek joga van szervezkedési szabályait felett dönteni és a zsidó kultusz 1922-ben megtartott kongresszusán kinyilatkoztatta azt a hő óhaját, hogy megtartsa az egész országban az egysé-

ges hitközségeket, csak a régi királyságbeli spanyol és az ordélyi ortodoxok különállását respektálja.

Vlad miniszter: A Lepadatu törvény határozatai egy választási paktum eredménye volt.

Össze kell hívni új kongresszust

Fischer Tivadar: Mindegy, hogy mikosda indokok bírták rá Lepadatu minisztert, hogy szentesítse az 1922-ben tartott kongresszus kívánatait, a tény az hogy az 1928. évi törvény respektálta és törvénybe iktatta a zsidó kultusz képviselőinek kívánságait. Ha a miniszter ur azon a véleményen van, hogy olyan áramlat van a zsidóságban, amely a törvény megvalósítását kívánja, akkor a miniszternek össze kell hívnia a zsidó kultusz képviselőit, akik majd megmondják, van-e szükség a jelenlegi helyzet megvalósítására, vagy sem. De a miniszternek az az eljárása, hogy törvényjavaslatot terjeszt be a zsidó vallásra arról, hogy meghallgatná a vallás képviselőinek hivatott véleményét, megsértése azaz jogoknak, hogy mi magunk állapítsuk meg szervezkedési szabályainkat. A történelmi vallások olyan autonóm kollektívák, amelyek egyedül határozhatnak felett, vajjon milyen szabadságot kell juttatni a vallás egyes árszálatának. A törvényhozónak az a szándéka, hogy ránk kényszerítse az ő általa elképzelt szabadságot, bilmesébe veri a zsidó vallást.

A Zsidó Parlamenti Klub deklarációja

— A képviselő urak — fejezte be szavait Fischer Tivadar dr. — ha megszavazzák ezt a javaslatot, úgy a nemzeti parasztpárt törvényhozásának mérlegében nagy hibát fog jelenteni ez a törvény. Hogy a Zsidó Parlamenti Klub álláspontját precízírozzam, fel fogom olvasni a Klub deklarációját.

A Zsidó Parlamenti Klub — így szól a deklaráció — sajnálattal konstatalja, hogy minden erőfeszítése, amely arra irányul, hogy a zsidó vallási közösség önszervezkedési jogának megsértését célzó javaslatot levétesse a napirendről, hasztalan maradt. A Zsidó Parlamenti Klub kitart annak hangsúlyozásánál, hogy a történelmi zsidó vallás nem oszlott fel olyan ritusokra, ahogy azt a jelen törvényjavaslat kifejti és kitart a mellett, hogy a jelenlegi törvényjavaslat 54-ik paragrafusának második bekezdése anélkül, hogy a törvényhozó saját iniciatívája lenne, nem egyéb, mint a kultuszminiszter elnöklete alatt 1922-ben összeült és a zsidó vallás összes képviselőit felölelő kongresszus határozatainak törvénybeiktatása.

Ilyen körülmények között a Zsidó Parlamenti Klub, amelyet az az elvi szempont vezet, hogy semmi esetre sem járulhat hozzá a zsidó vallás szférájába való önkényes és alkotmányellenes beavatkozáshoz, mert egy ilyen beavatkozásnak az elismerése föltötte veszélyes precedenst teremthetne, ünnepléses tiltakozást jelent be a törvényjavaslat negyedik és ötödik szakasza ellen és kijelenti, hogy visszautasítja és nem szavazza meg a javaslatot.

Mária királyné és Bratianu Vintila szenzációs táviratváltása

(Bucuresti-Bukarest, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától). A napokban ünnepezték Ferdinánd király halálának két éves évfordulóját. Ezeknek a gyászünnepségeknek egy pártatlanul érdekes, szinte szenzációs zamba menő momentumról számol be utóbbi számában a Curentul. Az elhunyt Ferdinánd király halálának két éves évfordulójának alkalmával ugyanis Bratianu Vintila részvétváltatást küldött Mária királynéhoz, melynek a tartalmát a következőkben reprodukálja a Curentul:

„Ezen a napon, mikor a felszabadított Románia az államalkotó király emlékét ünnepeli, a nemzet minden hazafia azon királyné felé fordítja gondolatait, aki hűbízás nélkül segítette a nagy királyt nehez munkájában. Bizonyára a királyné

az ország élén fog állni, hogy megmentsé Nagyrománia permanens érdekeit, ezt a dicső örökséget, amelyet a két király, akiket a szerencsés sors adott a nemzetnek, akkor amikor úgy akarta, hogy véglegesen megalapozza az ország alapjait, hagyott reánk.”

Ezen táviratnak politikai célzata félremagyarázhatatlan és mindenképen tartalmaz alkalmas arra, hogy bizonyos mértékig nyugtalanságot keltsen, amennyiben Mária királyné távirati válasza nem lett volna kategorikus cáfolata a közölt távirat politikai célzásainak. Mária királyné válasza különben a következőképpen hangzik:

„Az én szavai mélyen meghatottak. Az az úr, melyet szeretőleg férjem halála oko-

zott, nagy és mindegyre érezhetőbbé válik. Azonban az az örökség, melyet ránk hagyott, oly hatalmas, hogy csak mindannyiunk segítségével a zászló körül szoroson egyesülve konszolidálhatjuk és megtarthatjuk.

Köszönöm önnek, köszönöm teljes szívemből, mert látom, hogy meg van róla győződve, hogy engem mindig ott fog találni az egész ország mellett, hogy ezt a dicsőséges, de mégis nehéz örökséget megvédhessük.”

A pártok közös összefogásának szükségességére tett nyílt célszót, valószínűleg le fogja egy kicsit hűteni Bratianu Vintilát, — írja a Curentul. — kinek politikai utjai ma épen a pártok közötti ellentetek elmélyítését akarja elérni.

A cseh külügyminiszter megengedte a vasutigazgatóságnak, hogy Hidasnémetinél a forgalmat felvegye

Közzétették a csehszlovák kormány válaszigjegyzékét a magyar Jegyzékre. A cseh kormány figyelemmel fogja kísérni a kémkedésért letartóztatott Pecha Vencel sorsát és a főtárgyalás menetét

Prága, július 24. A hidasnémeti incidens ügyében Vaclav Pallier budapesti követ ma átadta Valkó magyar külügyminiszternek a cseh kormány válaszigjegyzékét. A terjedelmes válasz részletesen összefoglalja a Pecha Vencel vasúti tisztviselő letartóztatása körül lefolyt eseményeket és újra ismerteti a tényállást. A jegyzék rámutat arra, hogy a határállomások cseh tisztviselőit a magyar hatóságok magatartása megfélemlítette, úgyhogy a vasutigazgatóság a megfélemlített vasúti személyzet érdekének tett eleget, amikor a forgalmat beszüntette. A jegyzék hangsúlyozza, hogy a cseh közvéleményt Pecha letartóztatása izgalomban tartotta a az izgalmat a ma-

gyar kormány legutóbbi jegyzéke nem volt képes eloszlatni. A cseh kormány és közvélemény mindenesetre a legnagyobb figyelemmel fogja kísérni a Pecha elleni főtárgyalás lefolyását, mert a főtárgyalás lesz hivatva még nem tisztázott kérdések megvilágítására és a kormány pártfogásába is fogja venni a letartóztatott vasúti alkalmazottat, ha erre a tárgyalás folyamán ok és nemzeti jog alapján lehetőség mutatkozik. A jegyzék ezután esz értelmezését nyújtja a cseh-magyar vasúti egyezménynek a kormány ezzel kapcsolatban kijelenti, hogy amennyiben a magyar kormány ez újabb jegyzék után sem változ-

tatja meg álláspontját, a cseh kormány el van határozva, hogy az egyezmény 35. szakasza alapján a hibás értelmezésre alapot nyújtó egyezményt felmondhassa. A jegyzék közli egyben, hogy a kormány teljes szabadságot biztosított a vasutigazgatóságnak, hogy a magyar vasutak illetékes vezetőivel folytatandó tárgyalások alapján a forgalmat a hidasnémeti vasútvonalon esetleg újra felvehesse.

Budapesti jelentés szerint Valkó külügyminiszter Pallier követnek a jegyzék átvételét követően kijelentette, hogy az abban foglaltakat a magyar kormány beható tanulmány tárgyává fogja tenni.

Értesítés!
Megnyit Bucurestiben, a főváros központjában a

„Hotel Venetia”

Str. Pictor Grigorescu 12. szám.
A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriein.

100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hideg- és melegvíz. Lift, fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó urak a tarifából 25% rabatot élveznek.

Tisztelettel
„Venetia-szálloda” vezetősége
MOISESCU tulajdonos.

...ról
...árt.
...ap értesítet
...Bauerrel
...ak. Kihall
...lotta, hogy
...Brüsszelben
...megállapítot
...z után kö
...kes bundát
...a megalla
...a meggyil
...bundát volt
...be is ismer
...felvilágosi
...bundát et
...foglalták a
...ből kitűnik,
...Bauer olyan
...hogy mo
...Bauer több
...tli viszonyt.
...az a granu,
...ezt egyre
...csak azért
...lékot kiegész
...abban az
...ompromittál
...ez a hölgy
...Mint férjén
...nyon nehe
...benére már
...kezétek s le
...anal szenev
...egyként
...ztatja Né
...leményét és
...k egymás
...közzelett
...ban az ügy
...éimény-tről
...rókkal való
...ner Andrá
...ását előszár
...an. Az első
...t még soha.
...naplót vezet
...alibjét el
...hallgatásaim
...került azon
...nem Végre
...és így szólt:
...Bármeny
...anu a jövő
...ndig a leg
...n folytatni.
...a dr. Wahl
...zonnán fel
...a kérdésre,
...igy felelt:
...zen szerelmi
...sőbb azon
...an. Tudtam,
...magánál és
...től is tartot
...laszországba
...em.”
...a felesége
...hogy ez lesz
...neki: Ugy
...tergetett ku
...nyet sem ej
...árom ember
...il kogyetlen
...emeletről, a
...madik a fe-

Az elveszett emlékezőtehetség

Egy angol kém szenzációs könyve

Stockholm, jul. 24. Két évvel ezelőtt a svéd sajtó nagyon sokat írt egy olyan angol katonának az esetéről, aki háborus sebesülés következtében elvesztette az emlékezőtehetségét és aki tíz éven keresztül, mint bolyongó alvajáró élte az életét. Ez az ember az emlékezőtehetségét csak ekkor nyerte vissza, amikor egy sód kalenáriumban meglátta a keresztnévet, amely pillanatra újra megtalálta a régi egyetemet. Ez a furcsa történet egy svéd emberrel esett meg, aki Duner Gusztávnak hívják és aki nek az egész élete tele van érdekességekkel és kalandokkal. Duner Gusztáv még fiatal gyermekkorában L. Afrikába vándorolt ki és gyermekkorában végreharcolta az angolok oldalán az angol-háborút. A világháború kitörésekor az angol-kémszolgálat tagja lett és idővel érdemei elismerésül angol ezredessé léptették elő.

Duner Gusztáv most könyvet írt ki, amely rendkívül nagy feltűnést keltett. A könyvnek kalandok a háboruban és a kémszolgálatban a címe. Még kell azonban állapítani, hogy ez a könyv sem tudja a sötét misztikumot eloszlatni, amely Duner Gusztáv egyéniségét még két esztendővel ezelőtt körülvevte.

Duner Gusztáv emlékezőtehetségének elvesztését a következőképpen adja elő. 1916-ban több bajtársával együtt a német aknavetők tüzelésének volt kitéve. Az egész angol rajvonal a levegőbe repült és Duner kivéve valamennyien elpusztultak. Amikor Duner a hosszú ájulás után magához tért, az előbbi életére vonatkozó összes emléket eltörölték gondolatvilágából. A robbanás idején Duner Gusztávon egészen véletlenül de Montalat kanadai ezredes ruhája volt és így Duner személyazonosságát de Montalat kanadai ezredessel tévesztették össze. Duner így Montalat néven szolgált tovább az angol hadseregben. Duner könyve szerint a háború folyamán, mint repülő szolgált és egy újabb sebesülés után mint Montalat ezredesét nyugdíjazták. A dolog azonban még zavarosabb lesz akkor, amikor elmondja, hogy az angol hadvezetés, nehogy az előkelő Duner család fiuk kémkedése miatt szégyenbe kerüljön, egy Doppelgänger Dunert alkalmazott. Ez a másik Duner, mint közkatoná szolgált tovább. A hamis Duner a könyv szerint a fronton elesett és Duner édesanyja meg is kapta a fia hősi haláláról szóló értesítést.

Duner Gusztáv könyvében a filmszerű rémségek olyan tempóban vonulnak fel, hogy az embernek olvasás közben az az érzése támad, hogy egy modern Kunaldo

Rinaldini történetet kapott újra a kezébe. Nem lehet szabadulni attól a képtől például, amikor Duner elmondja, hogy miképpen pusztítottak el egy orosz repülőhadnaggyal két német lovasszázadot. A könyv szerzője azt is megemlíti, hogy Richthofen német repülőtlől három ízben kapott repülőgépen olyan sérülést, hogy azonnal le kellett szállnia, azonban egyetlen esetben sem tudta őt a nagy német repülő megesebesíteni.

A könyv politikai háttere is nagyon érdekes. Duner elmondja, hogy a háború alatt mint amerikai vaskereskedő utazott Németországban és ebben az időben német vezérkari tisztet is meglátogatott, akikkel kitűnő ajánló levelei voltak. A vezérkar a német hadsereg részére nála nagyarányú megrendeléseket

tett. Dunernek az volt a feladata, hogy a Németországban működő angol kémkedést ellenőrizze és a kémek céljaira pénzeket bocsásson rendelkezésre. Duner a megrendelésekre előlegeket vett fel és ezeket az összegeket használta fel a németek elleni kémkedés céljaira.

Duner elmondja ezután, hogyan esalta kelepécebe az egyik legveszedelmesebb német kém, Schwarzfeldet, akivel egy sötét szobában végzett. Az sem érdektelen, amikor azt írja, hogy Brüsszelben egy német vezérkari tisztet találkozott és amikor ez távozott tőle, Duner így kiáltott fel:

Hála Isten, hogy nem ismert meg. Így nem voltam arra kényszerítve, hogy a vendéglátónk szőnyegét vérral moskoljam be, mert a német vér a drága perzsákat azonnal tönkretette volna.

Aki a könyvet elolvassa, az azzal a meggyőződéssel teszi le, hogy aki azt írta, még mindig nem teljesen normális.

Tüzet fogott egy nagy berlini gyár oxigén készlete

Berlin, július 24. A német főváros egyik Borsingwaldstrassei gyárában a tegnapi nap folyamán borzalmas tüzvesz pusztított. A gyárban hatalmas oxigén készlet volt felhalmozva, amely nem tudni hogyan, egy adott pillanatban tüzet fogott. Az oxigén tartalmazó kisebb üvegtartályok egymásután robbantak fel és a detonáció ereje oly hatalmas méretű volt, hogy a belvárosban is megreszkettette a házakat. A tűz köz-

ben egyre nagyobb méreteket öltött. Mire a tűzoltóság kivonult, már az egész gyárépület a lángok martaléka lett. A tűzoltóságnak rendkívül nehéz dolga volt. A helyzet annál nagyobb veszéllyel fenyegetett, mert bármely pillanatban a tűz elérhette volna az oxigén főtartályt is, amelynek robbanása katasztrófa lett volna. A tüzet azonban sikerült lokalizálni, a romok közül eddig 4 életveszélyes sebesültet húztak ki.

Hatalmas tömegek keresik fel a Brement a newyorki kikötőben

Newyork, július 24. Amint a tegnapi számunkban megírtuk a Bremen rekordidő alatt futotta meg az Európa-Amerika közötti tengeri utat. A hatalmas kansrukei német személyszállító gőzös kitűnő teljesítménye Newyorkban általános érdeklődést váltott ki. Hatalmas tömegek keresik fel a kikötőt, hogy

ezt a csodahajót megbámulhassák. Jellemző az érdeklődés nagyságára, hogy néhány ezer darab jegyet locsátottak ki azok részére, kik belül is megakarták nézni a személyszállító gőzös belsejét is és ezek közül eddig negyvenzer darab jegy horribilis áron kelt el. A Bremen Európába szülő hajójegyei különben

SZABÓ IMRE uti jegyzetei

AZ UJ BALKÁN

a közeli napokban megjelenik.

A Balkán népei a béke tizedik évében

A balkáni zsidóság az új világhelyzetben.

Besszarábia, Bukovina, Erdély, Dobruzsza, Orománia, Bulgária, Törökország, Jugoszlávia, Görögország.

Ara 220 lei.

Előjegyzéseket elfogad az Uj Kelet könyvostálya

10könyv 100 lejért.

Az UJ KELET könyvostályának olcsó könyvsorozata.

Knut Hamsun: Őzsi csillagok (Regény). 104 lap.

Révész Béla: Orkán. (Elbeszélések). 108 lap.

Forró Pál: Királyi szeretők. (Elbeszélések). 90 lap.

Dr. Pfeifer Zsigmond: Hipnozis és szuggesztió. 88 lap.

Perjal: Bűnhődés. (Reg.) 160 lap.

E. Mitchell: Összeesküvők. (Regény). 172 lap.

Könyv Ady Endréről. 136 lap.

A köztársaság Pompadourja. (Híres bűnesetek) 80 lap.

Hedensigerna A.: Jönsson ur emlékei. (Regény). 88 lap.

Nagy Imre: Zsidó viccek és anekdoták gyűjteménye.

A tíz könyv ára 100 lej és megrendelhető az UJ KELET könyvostályában. (Utánvétellel 12 lej portóköltség.)

már két egymásután következő alkalomra teljesen levannak kötve.

Newyork város polgármestere a Bremen kapitányának tiszteletére bankettet adott, amelyen többek között megjelent a Cunard társaság Mauretania nevű hajójának a kapitánya is, aki kijelentette, hogy vállalkozni fog arra, hogy a Bremen rekordját hajója teljesítményével megjavítsa.

Pénteken ratifikálni fogja a francia parlament a pénzügyi egyezményeket

Páris, július 24. A francia szenátus a tegnapi nap folyamán kezdte meg a pénzügyi egyezmények feletti vitát. Eddig összesen tíz szenátor iratkozott fel felszólalásra. Valószínű, hogy a szenátus tisztára gazdasági szempontból fogja megvitatás tárgyává tenni ezeket az egyezményeket és a felszólalók tartózkodni fognak politikai vitáktól.

A szenátus péntek este valószínűleg befejezi a vitát ebben a kérdésben és ratifikálni fogják az egyezményt.

Megnyugtató jelentések érkeznek az orosz-kínai határról

Washington, július 24. A Washingtoni külügyi hivatalhoz Wu nagykövet útján megérkezett a kínai kormány jegyzéke, melyben Kína leszögezi, hogy tiszteletben kívánja tartani a Kellogg-egyezményt. Washingtonnal közölték az orosz kormány válaszáat is, amely szintén kedvezőnek tekinthető, amennyiben a szovjet is azt a kijelentést hangsúlyozza, hogy amennyiben meg nem támadják, tartózkodni fog a háborus eszlekedetektől.

Stimson külügyi államtitkár a jegyzékek szövegének attanulmányozása után a sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy az orosz-kínai helyzetben az enyhülés tagadhatatlan. A külügyi államtitkár e pillanatban a közvetítő akció helyesnek tartja a viszály ügyének küszöbölésére, mint a döntőbírósgény bevétele. Ezzel kapcsolatban utalt arra, hogy a közvetítő szerepet Németországnak kellene juttatni, mert mindkét szemben álló fél respektálná a német közvetítő akcióit.

Nankingi jelentés szerint a délni kormány újabb jegyzéket intézett a szovjetekhez. A jegyzék szövege még nem került nyilvánosságra de beavatottak szerint a sajtót úgy informálták, hogy a jegyzék hangja békülékeny.

Valószínűnek tartják, hogy Kína a Kellogg-egyezmény szignatárus hatályaiban a napokban új jegyzékben fordul részletesen ismertetni fogja a távolkeleti helyzetet és Kína álláspontját.

Páris, július 24. Moszkvából és Nankingból az utóbbi két napon a nyugtató jelentések érkeztek. A francia főváros diplomáciai körében most már kétségtelennek tartják, hogy a szovjetnek tényleg nem áll szándékában háboru viselésre.

Nankingból érkezett hírek szerint a délni kormány is revidálta álláspontját és azt a kijelentést tette, hogy amennyiben a szovjet új főtisztviselőt állít kiutasított vasutigazgató helyére, hajlandó a vasut visszaszállásról tárgyalni. A délni kormány teljes hatalmu bizottságot küldhet kívánatra Charbinba, hogy a viszályt ki lehessen küszöbölni.

A hatalmak fővárosaiban továbbfolynak a diplomáciai akciók. A diplomata általában elégtétellel állapítják meg, hogy a Kellogg-egyezmény pusztán említése már megtette kellő hatását mindkét félnél s így a nagyjelentőségű paktum megfelelt a hozzája fűzött várakozásoknak.

Hirdessen az Uj Keletben

Csütörtök
Mer
Bucaresti
lament fol
rek kerüg
külügymin
A ko
A Pári
don, h
Görög
London,
ternacionálé
kvában tart
letes utasítá
ministra sze
sejére tervh
zom. Az u
nik elő An
nagy ellen
ság a kapit
dehnes eszk
népszövetség
mény ellen.
az infenciója
női számos
kell kiprovó
több nő, gy
hadirokkant
Páris, juli
osztálya az
Milye
A Ka
parag
(Bucaresti
Kelet indosá
vezeti tegna
kormány a l
elő és valosz
már a kamara
leges határoz
lanjatervezet
be A törvény
ügyi miniszte
mulmányt in
fejt azokat
a kormányt
hez vezettek.
Ezre ezek a
1. A
2. A
3. A
4. A
Az előtanul
hogy milyen
rfa elkészítés
vetkező eleme
melés, az im
tás mindenek
A v
Az új vámt
osztja az egye
Az első cso
malis tarifája
cikknek, an
akar védeni a
Ezek az illete
kelhetők keres
A második
lító több cikk
lei kereskede
csönös konces
minimális és
felállítására r
konvenciók tá
gondmenyek a
szélyzettségig
re megárapító

Merénylet készült Mironescu külügyminiszter ellen?

A Párisban letartóztatott kommunisták „fekete listáján” Mironescu neve is szerepel

Bucaresti-Bukarest, július 24. — A parlament folyosóján ellenőrizhetően látni kerülnék arról, hogy Mironescu külügyminiszter ellen bizonyos elemek

merényletet készülnék elkövetni. Ezt a verziót az a hír támasztotta alá, hogy letartóztatott párisi kommunistáknál egy névsort találtak azokról az európai

politikusokról, akiket el akartak tenni láb alól és ezek közt szerepelt volna Mironescu külügyminiszter is.

A kommunista internacionálé moszkvai gyűlése kiadta a parancsot az augusztus elsejei zavargásokra

A Párisban letartóztatott kommunista vezéreket nem engedik szabadon, hogy ne vehessenek részt az augusztus elsejei zavargásokban. Görögországban elfogták egy szovjet-kurirt, aki a zavargásokat akarta megszervezni

London, július 24. A kommunista internacionála végrehajtó bizottsága Moszkvában tartott 10-ik teljes ülésében részletes utasításokat adott a külföldi kommunista szervezeteknek az augusztus elsejei zavargásokra vonatkozóan. Az utasítások heves agitációt irányítottak Angliában a MacDonald-kormány ellen, amelyet a végrehajtó bizottság a kapitalista kizsákmányolás engedetlenségéért, az augusztus elsején minden szomszédos fejezet összeköttetését kell kiprovoálni és a tüntetésekre minél több nő, gyermeket, katonát, tengerészt, hadirokkantat kell bevonni.

London, július 24. A kommunista internacionála végrehajtó bizottsága Moszkvában tartott 10-ik teljes ülésében részletes utasításokat adott a külföldi kommunista szervezeteknek az augusztus elsejei zavargásokra vonatkozóan. Az utasítások heves agitációt irányítottak Angliában a MacDonald-kormány ellen, amelyet a végrehajtó bizottság a kapitalista kizsákmányolás engedetlenségéért, az augusztus elsején minden szomszédos fejezet összeköttetését kell kiprovoálni és a tüntetésekre minél több nő, gyermeket, katonát, tengerészt, hadirokkantat kell bevonni.

örög ma átterjesztette a hadügyminiszteriumhoz, ahol az iratokat megvizsgálták és szakvéleményt adtak fontosságukat és autentikus voltukat illetően.

Állan, július 24. A hatóságok letartóztatták két szovjetagitátort, akik orosz követségben Görögország területén a város augusztus elsejéig akarták kényszeríteni. Az agitátoroknál sok pénzt találtak, melynek az volt a rendeltetése, hogy a zavargásokat felbőkeztesse.

A kommunisták Csehszlovákiában, Ausztriában és Németországban is augusztus elsején rendezésekre készülnek, azonban a hatóságok az akarnak minden zavargást megakadályozni, hogy július végétől augusztus elejéig minden felvonulást betiltottak.

Milyen elvek alapján épült fel az új vámtarifa

A Kamarában ma kezdik meg a javaslat vitáját, amelynek egyik paragrafusára kimondja, hogy a törvény augusztus elsején életbelép

Bucaresti-Bukarest, július 24. Az Uj Kelet tudósítójától. Az új vámtarifatervezet legnap délután terjesztette be a kormány a legfőbb törvényhozási tanács elé és javasolta, hogy holnap a tervezet már a kamara elé kerül. A kormány végleges határozata értelmében az új vámtarifatervezet augusztus elsején lép életbe. A törvényjavaslathoz Madgearu iparügyi miniszter igen alapos bevezető tanulmányt írt, amelyben részletesen kifejti azokat a principiumokat, amelyek a kormányt az új vámtarifa elkészítéséhez vezették. Nagy pontban foglalhatók össze ezek a principiumok.

den előállított fontosabb cikkek rendelkezési költségeit is figyelembe vették, hogy megállapíthatók legyenek azok az okok, amelyek az új vámtarifa elkészítésénél szem előtt kell tartani. Az iparügyi minisztérium e célból a kormány tervein kívül a kereskedelmi kamarák szövetségét, a külföldre vonatkozólag pedig a kereskedelmi attasékát is igénybevette. A minisztérium elkészítette az összes iparágak monográfiáit (amely felölelte: a termelés technikáját, a termelést, a termelési feltételeket, a fogyasztást, az árakat és a finanszírozás feltételeit).

sával és a földmivelő lakosság fogyasztási cikkeinek olcsóbbításával. A mezőgazdasági termeléshez szükséges anyagok (szuperfoszfát, rézgalic) behozatali illetékét több mint 50 százalékkal csökkentik az új vámtarifa.

Az elsőrendű fogyasztási cikkek illetékének csökkentése

Az új vámtarifa az elsőrendű fogyasztási cikkek behozatali illetékének csökkentését írja elő, ami feltétlenül az árak olcsóbbodásához fog vezetni. Például négyzetméterenként 800 grammal súlyosabb szövetek behozatali illetéke kilogrammonként 150 lejről 80 lejre csökken. (151. a) szakasz.) A négyzetméterenként 800-650 grammos szövetek behozatali illetéke kilogrammonként 210 lejről 150 lejre csökken, 650-500 grammos szövet behozatali illetéke 315 lejről 200 lejre csökken kilogrammonként. Az olcsóbb gyapot, kötött árucikkek behozatali illetéke 16-25 százalékkal csökkent. Mérsékli az új vámtarifa mindazon ipari termékek behozatali illetékét, amelyek valamely címen az építkezéshez felhasználhatók, hogy ez által járuljon hozzá az új vámtarifa az építkezés súlyos problémájának megoldásához.

A háború után a kereskedelmi mérleg deficitessé vált, elkerülése végett a luxuscikkeket behozatali tilalommal, vagy igen nagy illetékekkel sújtották. Morális és materiális károk elkerülését teszi lehetővé a luxuscikkeket behozatali illetékének csökkentése, amelytől a tervezet a csempészet megszűnését reméli. A belföldi termékek is megvédik ez az intézkedés a csempészes utján behozott árak illojális konkurencijától. A parfümeikkéknél éppolyan nagymérvű árleszállítások történtek.

A törvényjavaslat rendelkezései

A törvényjavaslat, amely a tarifa életbeléptetését kimondja, 5 paragrafus-

1. A mezőgazdaság védelme.
  2. A mezőgazdasági szempontból szükséges ipar védelme.
  3. A parasita ipar védelmének megszüntetése.
  4. A fogyasztás védelme.
- Az oktatulmányban kifejti Madgearu, hogy milyen mértékűt követelt a vámtarifa elkészítésénél. Mindenekelőtt is a termelési elemeket vette figyelembe: a termelés, az import, az export, a fogyasztás mindenekelőtt is: az árak. A belföld-

A vámtarifa két főkategóriája

Az új vámtarifa két nagy főcsoportba osztja az egyes cikkeket. Az első csoport megállapítja a minimális tarifáját az országban előállított cikkeknek, amelyeket a vámtarifa meg akar védeni a külföldi konkurenciától. Ezek az illetékminimumok nem mérsékelhetők kereskedelmi konvenciókkal. A második csoportba a vámtarifát alkotó többi cikkek tartoznak. Ezeknek illetékei kereskedelmi konvenciók révén kölcsönös koncessziók által redukálhatók. A minimális és redukálhatatlan illetékek felállítására révén ekerülhető az, hogy a konvenció tárgyalások során tett engedelmények a belföldi ipar érdekeinek veszélyeztetéséig menjenek. A többi cikkek megállapított illetékek elasztikus volta

viszont lehetővé teszi, hogy a kormány azokból a konvenció tárgyalások során a külföld által tett esetleges koncessziókat rekonpenzálja.

A földmivelés prioritásának biztosítása

Kifejti a bevezetés, hogy a vámtarifa alapelve a földmivelés prioritásának biztosítása volt, miután Románia agrárállam ahol a lakosság 15 százalékát a földmivelő réteg alkotja. A vámtarifa elsősorban a földmivelés érdekeivel kellett, hogy számoljon, a mezőgazdasági termelés és a mezőgazdasági termékek értékesítő ipar védelmében, a mezőgazdasági gépek és eszközök behozatali illetékének a minimumra való redukálá-

ból áll. Az első paragrafus leszögezi, hogy a tarifa augusztus 1-én lép életbe. A 2. paragrafus szerint 1930 március 1-ig az összes országokkal szemben alkalmazták az első szériába tartozó cikkek minimum illetékeit. Ezután a terminus után minden cikkre a különböző addig kötendő konvenciók alapján alkotott általános vámtarifa lép életbe. (A tárgyalások során, vagy következtében a minimum-illetékek növelhetők ugyanis, viszont más árak illetékei csökkenthetők.)

A 3. és 4. paragrafus felhatalmazza a kormányt, hogy a minimum-illetékeket felemelje, ha a nemzeti ipar valamelyik ágának létét fenyegetné a minimum-illeték által nyújtott elégtelen védelem. Ez azonban csak akkor történhetik meg, ha fontos iparágrol van szó, az iparág a racionalizált ipari termelés feltételeinek megfelel és az illetékemelés nem ütközik más iparágak érdekeibe.

Az 5. paragrafus felhatalmazza a minisztériumot, hogy szállítsa le a vámilletéket olyan iparágaknál, amelyeknél alapos vizsgálat nyomán bebizonyosodást nyert, hogy nem felelnek meg a megkívánt technikai színvonalnak és modern szervezési feltételeknek és ezért nem tud a külföldi termékekkel versenyt tartani.

Az új vámilletékek

Az alábbiakban ismertetjük az új vámtarifa néhány intézkedését, hogy az olvasó a számokon keresztül is képet alkothasson magának a tarifa tendenciájáról. A zárójelbe tett számok a régi vámilletéket jelentik.

Selyemszövetek: négyzetméterenként 200 gram vagy ennél súlyosabb, festetlen kg-onként 1800 (4520). Festett 2100 (5000). Ugyanaz 200-120 gram sulyal, festetlen 2700 (7000). Festett 3300 (8000). Ugyanaz 120-80 gram sulyal négyzetméterenként 3300 (9000). Festett 4200 (10.000) lej kilogrammonként. Ugyanaz 80-50 gramig festetlen 4800 (12.000). Festett 5400 (13.000). Ugyanaz 50-20 gramig festetlen 6000 (21.000). Festett 7200 (22.500). 20 gramon alul festetlen 7800 (23.000). Festett 8000 (25.000).

Hasonló leszállítások történtek a többi selyentermekéknél is, tricottage, harisnya, szalag stb.

Parfümeikkéknél ugyancsak jelentős leszállítások történtek. Zsebkeendő parfüm 1000 (2480). Fogpaszta, fogpor és fogszappanok 200 (1000). Kölnivíz 200 (400). Hajvíz 300 (500). Brillantín 500 (1520). Puder 600 (3000). Rougefestékek 800 (3000).

Az elsőrendű fogyasztási cikkek közül ugyancsak igen soknak szállították le a behozatali illetékét. A talpbőr 4000 lej 190 kilogrammonként (5600). Boxbőr 27.500 lej 100 kilogrammonként (42.000). Boxbőr cipők 27.000 (36.000).

Vasárak: Fekete vaslemez 360-540 lej 100 kilogrammonként (480-660), színek 500-800 lej 100 kilogrammonként (600-900), kések és villák 7500-25.000 (9000-28.000). srófok 1200-1800 (1200-1920).

Amint fentebb is említettük, jelentős leszállítások történtek az építési anyagoknál is. Így például portlandi és más cement és klinker behozatali illetéke 300 lejről 120 lejre csökkent. Ajtók, ablakok festve 1500 (1752), traverzek 75 (90), parkett 600 (1000), építőfa 100 (120), tölgy 75 (90), bükk itt általában 17 százalékos leszállítás történt. A gazdasági gépek behozatali illetékét a minimumra redukálták, viszont a mezőgazdasági termékek behozatali illetékét felemelték.

Nyerscukor 1350, szirup 1500, kristálycukor 2250, porcukor 2155, mangán 2400.

Bankok! Gyárak! Vállalatok! Kereskedők! Iparosok!
Saját érdekében felhívom b. figyelmüket modernül felszerelt
nyomdámra és gummibélyegző gyáramra.
Modern kisüzem, olcsó árak, izéles munkák!
Kérjen arajánlatot!
EUGEN KATZ CLUJ,
Strada Regina Maria 37. szám.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánási zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Feladós szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő, Str. Lipszani 91.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomá át csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A halhatatlan Herzl

Tamuz 20... Huszonöt évvel ezelőtt, egy rekkenő nyári napon, sikongva, lélekteremtő eseküléssel döbbsent bele a világ minden részében elszórt zsidóság szívébe a hír: Herzl meghalt! Nem volt a száműzetésben olyan sarka a földkerekségnak, ahol a szívekbe és az emberi agyvelőbe bele nem nyúlalott volna a váratlanul lecsapott gyász. Mindenki megérezte, barát és ellenfél, hívő és hitetlen egyaránt, hogy Vezért vesztett el a zsidó nép, hogy nagy és keserves árvaságra jutottunk.

Herzl meghalt. De csak Herzl, az ember. Az eszmé, a Herzli gondolat, a Vezér halála után lett csak igazán halhatatlanná.

Azóta minden esztendőben, minden Tamuz huszadikán a zsidó nép lelkeiben felgyul az emlékezés mardosó lángja és nemzeti gyászt ül a haláporában is elevenen élő nagy Vezér iránti kegyelet.

Most huszonötödikről áll be a zsidóságunk ez a tragikus évfordulója. Új-Ze-landtól Kanadáig nincsen olyan zsidó-lakta hely, ahol Herzl halálának évfordulóját még ne gyászolják. Nálunk is, az ország minden részében az évfordulóhoz méltó lelki felkészültséggel és megilletődéssel készülnek a Herzl-ünnepségekre. Nem lesz, mert nem lehet olyan helység Erdélyben és Bánáthban, ahol — ha csak tíz zsidó lakik is ott — a templomokban és más zsidó gyűlésekben meg ne hajlanak ezekben a napokban a gyász, a kegyelet, az elismerés és megdölgés zászlaját a nagy Halott előtt. És biztosra vesszük, hogy ebből az általános, minden országhatáron és kiesínyes emberi korlátlan rulesapó lelki magunkbazzállásból újult erővel és a legkristályosabb tisztasággal fog előrelépni a diadalmas, éjféli teljes herzli gondolat.

— **Poincaré állapota javulóban.** Parisból jelentik Poincaré miniszterelnök egészségi állapota lassan javulóban van. A Le Matin megcáfolja a képviselőház folyóóóján Herziedy azor hírekét, hogy a miniszterelnök állapota komoly aggodalomra adta okot. A lap emlékeztet arra, hogy Poincaré két évvel ezelőtt is tíz napig őrizte a szobát gyomorbajjalmaival s mostani betegsége sem jelentősebb, mint az akkori és inkább csak kimerültségének tudható be. Poincaré miniszterelnök tegnap a francia fővárosban plözó Alfonz spanyol király meglátogatása beterszobájában.

— **Herzl-emlékbeszéd a kongresszusi templomban.** Pénteken este a kolozsvári kongresszusi templom rendes szombat-élelti isentiszteletén dr. Eisler Mátyás főabb predikáció tart. A főrabbi temploni beszédét ezúttal Herzl Tivadar halála évfordulója alkalmával, a cionizmus megalapítója emlékének szánja.

— **Erdőtüz Berlin mellett.** Berlinből jelentik: Tegnap délután a birodalmi főváros közelében erdőtüz tört ki, amelynek során négyszáz négyszázötven fiatalerdő elhamvadt. A tűz lokalizálása hat órát vett igénybe.

— **Ötvenhat év óta most fogja a pápa először elhagyni a vatikánt.** Rómából jelentik: 1872 óta most történik meg először az, hogy a pápa el fogja hagyni a Vatikánt és olasz földre lép. A vatikán kormányzója ebből az alkalomból megkeresést intézett az összes filmpopulátorokhoz és tudomásukra hozta, hogy a szent Péter templomi őrségnek szigorú paranos lesz adva, hogy a filmfelvételeket akadályozza meg. Az esetleges kellemetlenségek elkerülése céljából az átirat kéri a filmvállalatokat, hogy ne is kísérletezzenek ezen alkalommal vételekkel.

Füldőre, nyaralóhelyekre utazó előfizetőinket felkérjük, közöljék pontos címüket a kiadóhivatallal, hogy az Uj Keletet főnnakadás nélkül küldhessük.

— **A kánikula esőkkenését várják.** Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint zivajarhajlam és a hőscg valamelyes esőkkenése várható. A hőmérséklet szerdan délbén Budapestén 34 fok Celsius volt.

— **Földrengés Izland szigetén.** Parisból jelentik: Rejkjaviki jelentés szerint Izland szigetén tegnap heves földrengés pusztított, amilyenre az utolsó ötven évben nem volt példa. A földrengés gócpontja a Hekla vulkán vidéke, de nagy intenzitással volt érezhető a sziget minden részén. Afővárosban és főbb környék belj községeiben masszív házak meginogtak, sőt több épület össze is dőlt. Az anyagi kár igen nagy.

— **Biesad fjrdő nyitva június 1-től.** Elsőrangú orvosi szaktentéylektől ajánlva a gyomor, bél, gége hurutos megbetegedése, gyomorfekély, vese stb. bajoknál. Ivókúra, meleg ásványvíz és szénasavas fürdők, hidegvíz gyógy mód és inhalatorium. Strandfürdő. Állandó fürdőorvos. Napj pensió 240 lejűtől. Diétás konyha. Gyógy- és zenedij nincs! Vasút, posta, távirtda helyben. — **Baile Biesad, jud. Sătmăru.**

— **Házasság.** Krausz Böszike Temesvárról és Jakobovits Imre Maramaros-szigetéről vasárnap, Julius 21-én tartották meg Temesvárot egybekelési ünnepélyű ket. (Mindem külön értesítés helyett).

— **Eljegyzés.** Kardos Piroška (Jibou) és Herskovits Ignăe (Cluj) jegyesek. (Mindem külön értesítés helyett).

Mégis legjobb a „MIRA“ légyfogó.

— **Italmérők.** vendéglősök, kávesok, szállodások, cukrászok, bor-, sör-, szesz-, likörkereskedők figyelmébe. Megjelent az italmérők engedélyek egységesítéséről, az új illetek megállapításáról szóló törvény magyar fordítása. Ismerető rendkívül fontos. Kapható: Dr. Mandel fordító irodájában Cluj, Str. Memorandului (Unio-n) 9.

— **Vanderbilt kényszerképzéje.** Londonból jelentik A Reggelnek: Vanderbilt ismert amerikai milliárdos luxusszajchlja nemrégiben befutott Malaga kikötőjébe. Miután a hajó kikötött, egy ismeretlen spanyol lépett a fedélzetre, akinek állítólag valamilyen követelese volt a milliárdossal szemben. A férfi azt állította, hogy Vanderbilt legutóbbi optartózkodása óta 27 font sterlinggel tartozik neki. A milliárdos azonnal kitűtött egy 45 fontról szóló esekklapot és átadta látogatójának. Az ismeretlen erre 18 fontot akart a pénzből visszaadni. Vanderbilt azonban tiltakozó mozdulattal visszautasította. A Tartsa csak meg magának — mondotta — nem fogadok el papírpénzt, a bankjegyekhez sok ba-cillus tapad.

— **Katasztrófális vihar.** Pragából jelentik: Pilsen környékén tegnap erős zivatar vonult át. A lecsapo villámok elől egy iskolás kiránduló csapat egy szűrtten húzódtott meg, de a villám a szérűt sem kimélte. Két iskolásgyermek meghalt, a tanító és másik három gyerek súlyosan megsébsült.

— **Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó második nyaralási akciója.** E hó 29-én fogja a nyaraló gyerekek második csoportja az első csoportot leváltani. A második csoportba beosztott gyerekek e hó 28-án vasárnap este 8 órakor gyülekeznek a Neolog iskolá udvarán (C. Regele Ferdinand 52), ahonnan együttesen mennek ki az állomáshoz. — Az első csoport nyaralói 29-én reggel indulnak el Tihucáról és aznap, vagyis hétfőn este 9 órakor érkeznek a eluji állomásra, ahol a helyiscoprcjek megbízottjai a hozzájuk tartozó gyerekeket átveszik és haza kísérik.

Láb-, kéz-, hónaljizzadás ellen
PODOL.
 Hatása biztos, üdít, frissít, a bőrt puhántartja.

— **Karesubbá akarta tenni a lábait a elvesztette mind a kettőt.** Csikágóból jelentik: Sadie Holland kisasszony, 40.000 dollár kárterítést kapott egy esikági kozmetikai szalon tulajdonosától, Henry Schiresontól, mert annak kezelése következtében elvesztette mindkét lábát. Schireson rábeszélte Holland kisasszonyt, hogy vesse magát operációnak alá hogy karesubbak legyenek a lábai, dacára annak, hogy orvosok szerint erre egyáltalán nem volt szükség. Schireson az operációnál mély vágásokat tett a pácienslábaiba, majd gipszbe rakta. A sebek azonban megüszkösödtek s hogy a kisasszony életét megmenthessék, amputálják mindkét lábát férden felül. Holland kisasszony tehát súlyos árat fizetett hiúságáért és nem valószínű, hogy a 40.000 dollár kárpótolni fogja elvesztett lábait.

A Matild-viz
 egyetlen banketten sem hiányozhat, mert ez a vezető márka.

A magyar regényirodalom legújabb remekel:

1. Bibó Lajos: **Anyám!** A modern magyar társadalom nagy regénye. 2 kötet, művész egészségvászoktós — — — — — Lej: 612.—
2. Földi Mihály: **Az utoisó álarc.** Ujszerű regény a színészvilágból. Finom egészségvászoktós — — — — — Lej: 313.—
3. Móríc Zsigmond: **Az ágytakaró.** Magyar zamatu történet. Izléses vászoktós — — — — — Lej: 408.—
4. Szomorj Dezső: **Térjete meg végre hozzám.** Különteges témák kis novellákban. Szép egészségvászoktós — — — — — Lej: 245.—
5. Zilahy Lajos: **Valamit visz a víz.** Ragyogó meseszövés, mesteri lélekelemzés. Csinos egészségvászoktós — — — — — Lej: 232.—
6. Babits Mihály: **Halál fia!** Regényes korráj a magyar középosztályról. 695 oldal, diszes egészségvászoktós — — — — — Lej: 632.—

Napjaink leghíresebb regényei:

7. E. Diding: **A világpók.** Az arany és rádium regénye. Modern egészségvászoktósben — — — — — Lej: 322.—
8. Dos Passos: **Nagyváros.** New-York regénye, minden büne, minden gyönyöre. Impozás egészségvászoktósben — — — — — Lej: 398.—
9. Hutchinson: **Az asszony, aki pénzt keres.** A cím beszél. Elegáns egészségvászoktósben — — — — — Lej: 320.—
10. Blasco Ibanez: **Mindenki asszonya.** Regény korunk emésztő titzerői: a hisztériáról. Szép egészségvászoktósben — — — — — Lej: 272.—
11. Mereszkowskij: **Leonardo Da Vinci.** Egy rendkívüli művész regénye egy rendkívüli korban. 2 kötet, piros luxussvászokban — — — — — Lej: 327.—
12. G. Da Verona: **Cleo, divatszalon.** Merőben ujszerű, forró szerelmi történet. Elegáns egészségvászoktósben — — — — — Lej: 245.—
13. Zilahy Lajos: **Két fogoly.** Forró szereimi történet a nagy háborúból. 2 kötet, elsőrangú vászoktósben — — — — — Lej: 544.—

Kaphatók az UJ KELET könyvostályában.

HIRDESSZEN AZ UJ KELET-ben

Pékek!
 Százaz
tűziléc
 kapható:
Fischer-fatelep
 Str. Enescu 15. (Gyutagvár-ucca)
Telefonszám: 1300.

— **Müller Franken kancellár állapota javulóban.** Berlinből jelentik: Heidelbergben ma délelőtt 10 óra 30 percor jelentés adtak ki Müller Franken kancellár állapotjáról. A jelentés a mai vizsgálat eredményekőut az addigi javulástatrósnak jelzi és megemlíti, hogy a tég kancellár már könnyebb táplálékot is vehet magához. Briand francia külügyminiszter átvirgót küldött Heidelbergbe, melyben a kancellárnak javulást kíván. Állandóan érdeklődnek a berlini diplomáciai körök is s ezért külön telefonvonalat létesítettek a heidelbergi belgyógyászati klinika és Berlin közli.

— **Gyomor- és bélzavaroknál, étvágytalanságnál, szorulásnál, fölfúvódásnál, gyomorégésnél, felbőgésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél** — — — — — pohár természetes **Ferenc József,** keserűvíz alaposan kitisztítja az emésztőutakat. Közközházi jelentésekben olvassuk, hogy a **Ferenc József** vizet még a fekvő betegek is nagyon szívesen iszzák és általánosan dícsérik. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fgszerüzletekben.

— **Angliában vízhiány miatt bezárják a gyárakat.** Londonból jelentik: A szárazság Anglia egyes részeiben katasztrófális méretetert. Különtösen komoly a helyzet Yorkshíre nyugati részeiben, ahol a pamutipar üzemből vízhiány miatt néhány nap mulva valószínűleg be fogják zárni. A től tartanak, hogy az üzemek beszüntetése következtében egyedül Batleybau 40.000 munkás és az egész körületben 100.000 munkás válik munkanélkülivé.

— **Az angol király állapota.** Londonból jelentik: Az angol király állapotát orvosiak kielőgítőnek jelzik. Az orvosi jelentéseket ezantul már nem naponta, hanem csak hetenkint kétszer adják ki.

Kénsav, sósav, salétromsav, accumulator sav
 minden erősségben, vagonfélben és ballonokban, gyári lerakatokban, legolcsóbban kapható:
Ullmann József és Fla
 vegyári impórt Oradea. — Telefon: 6-77.

Csütörtök, 1929 július 25.

— **Megk**
 Bécsből je
 bécsi polk
 a ügynek
 egy fektint
 ládból szá
 impresszár
 művészek
 toték őt a
 Mária Jer
 egy napon
 dájában és
 kelhessen e
 felismerter
 a brinni v
 zett neki a
 ban adott
 pekre. Na
 esi Volkso
 könnyű vo
 nagy éneke
 ten élő He
 be, ahol 18
 ügynőskége
 ipari réren
 jáig vezérk
 szági nagy
 társaságban
 zott nagyv

Irodár
 tégas szot
 rend línek
 10 ková

— **Egy**
 ból jelent
 George
 elhunyt
 ellen vakr
 el. A mit
 ébredt, hog
 agyát és ék
 szízte lidog
 nosztevőkke
 mag a szot
 mirozta a
 jelentéktele
 tek a lady
 vti városrés
 Az épület h
 A korn haj
 állott meg
 öt férfi szá
 vettek fel,
 kapuját és
 szemnek ha
 osontak az
 urnő hálós
 kor a lady
 lókat, nem
 hanem léts
 haugján m
 tóit, hogy t
 a osengő ut
 fellarmázza
 magukat és
 tak ezután
 amelyben a
 erő gymár
 nek ékszer
 ket. Szeres
 melyzet, m
 Csakhamar
 őrség is, ar
 szetesen má

DEVIZ

Zürich —
 Newyork —
 London —
 Páris —
 Miláno —
 Prága —
 Budapest —
 Belgrád —
 Bukarest —
 Varsó —
 Bécs —
 Berlin —

A Magyar Színház műsora:

(Mindenes előadás keretében két teljes műsor!)

Csütörtökön 4 órakor, fél 7-kor és 9-kor:
1. A szökek előnyben. (Anita Loos világhírű, 26 nyelvre lefordított regénye filmen. 7 felvonásban. Főszereplők: Ruth Taylor, Alice White, Ford Szerling.) 2. Két pompás kacagató amerikai burleszk. 3. Allah kertje. (Romantikus dráma 6 felvonásban. Főszereplők: Petrovics Szvetiszlav és Alice Terry). Kettős műsor. Két és félórás előadás. Helyárak: 30, 20 és 10 lej.)

Pénteken 4 órakor, fél 7-kor és 9-kor:
1. Szökek előnyben. (Anita Loos világhírű, 26 nyelvre lefordított regénye filmen. 7 felvonásban. Főszereplők: Ruth Taylor, Alice White, Ford Szerling.) 2. Két pompás kacagató amerikai burleszk. 3. Allah kertje. (Romantikus dráma, 6 felvonásban. Főszereplők: Petrovics Szvetiszlav és Alice Terry). Kettős műsor. Két és félórás előadás. Helyárak: 30, 20 és 10 lej.

MOZI

CORSO-filmszínház műsora:

Csütörtök 5, 7, 9 órakor: Vigjáték attrakció: A szerelmes diákok. 7 felv. Előjáték: Cimpri, a majomkirály nagyszerű produkciója — és a legújabb Paramount világhírű.

GRAND

nyári mozgó műsora, városháza udvarán
Csütörtökön és pénteken este 9 órakor: Fekete sejk. Szaharai regény, a Halállelő legújabb filmje. Főszerepben Evelyn Brent, az Utolsó parancs női főszereplője és Gary Cooper, a nagy sikert aratott Rabszolga feleség férfi főszereplője. Ezenkívül nagyszerű kísérő műsor.

Bronhai, vasárnap, hétfő, kedd este 9 órakor:

Szenzációs premier: A vöröshajú. Főszerepben a világ-szépségversenyt nyert Clara Bow legújabb filmje. A férfi főszerepben Lane Chlunker. 2. Jegesmedve és rozsmár-vadászat. Errejei felvétele. — Ezenkívül nagyszerű kísérő műsor. Helyárak: 38, 30, 25 és 15 lej.

Rádió műsor

Idő: középeurópai

CSÜTÖRTÖK, július 25. Budapest: 9 óra 15. Az 1. gyalogezred hangversenye, 12.05: Hangverseny; 17.40: Magyar dalok. Előadja: Bodán Margit, Rigó János cigányzenekarának kíséretével. 19.45: Az operaház zenekarának hangversenye. 22.15: A magyar munkás dalegyüttes hangversenye, utána Magyar Imre cigányzenekara.

Brüsszel: 21: Koncert közvetítés Ostende fűrdőből. **Bécs: 11:** Koncert. 16: Délutáni hangverseny. 20.25: Arnold operatársulat koncertje. **Berlin: 20.30:** Mozart-est, utána tánczene. **Darenty: 19.45:** Szimfonikus hangverseny. 22.15: Táncmuzsika. **Katowitz: 20.30:** Közvetítés Varsóból. 22.45: Tánczene. **Königsberg: 20:** Egyfelvonásos est. **Konstantinápoly: 20.40:** Hawai gitárok. 21.30: **Jazz. London: 19.45:** Katonazenekar. 22 óra 45: Tánczene. **Milano: 22.25:** Eiar-Jazz. **Prága: 20.25:** Hegedűkoncert, Beethoven, Brahms, Mozart műveiből. **Ró-**

ma: 21: Szimfonikus hangverseny. **Varsó: 20.30:** „Dolina Szawajcarszka” koncert. 22.45: Tánczene. **Zürich: 20.30:** Élő zeneszerzők művei.

Péntek, július 26. Budapest. 9.15: Gramofonhangverseny. 12.05: Mandics szalonzenekarának hangversenye. 17.45: Operatársulatok. 20.30 Dohnányi Ernő zongorahangversenye. 23: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye. **Bécs: 11:** hangverseny. 16: Szórakoztató zene. 20: Smetana Az eladott menyasszony. Opera. Utána szórakoztató zene. **Breslau, 20.35:** Két egyfelvonásos opera. „A szép Galathea”. **Brüsszel, 17:** A teatrom orchester hangversenye. 20.15: A királyi filharmonikusok hangversenye. **Berlin, 17:** Ismert német népdalok. **Bel-**

ÚJ KELET

grád, 22.25: Népmasszusok, füttyművészek, török harmónika. **Darenty, 18.30:** Könyvzene. 20: Tánczene. **Genova: 21.11:** Paese dei Campanelli, operett 3 felvonásban. **London, 12.30:** Organahangverseny. 18.45: Beethoven, Brahms és Schumann zongorahangverseny. 19.45: **Lampiet szoprán és Richardsolin basszus hangversenye. Milano, 15.30:** Gyermekkorus. 20.30: Szimfonikus hangverseny. **Nürnberg, 18:** Beethoven Kreuzer szonataja. **Nápoly, 21.02:** Pergolesi La Serva Padrona c. vigorájának közvetítése. 23: Jazz-band. **Varasó, 20.30:** Szimfonikus hangverseny. **Zürich: 12.32:** Déli hangverseny. **Prága, 21:** Esti hangverseny. 22.25: Jazz-band. **Róma, 21:** Részletek Tufolina c. operettből. **Toulon, 20.45:** C. era-részletek. 21: Nagy zenekari hangverseny.

JAZOMIR
Egy hős pacifista histórlája

Írta: **ALEX SLANK**

(15)

„Hogy gondold? Konferáljam be neki talán a forradalmat? Ivet még sem lehet az ország mai veszedelmes helyzetében. Ha ezt megteszem, lecsuknak, amiből a progressziónak keveset haszna lesz!”

„Nyugodtan állithatom, abból sincs nagy haszna, hogy szabadon járj! Nektek éppen csak a szék jár, olesó kritikákat vágtok nagy dühösen ezeknek a szemébe, de semmi akcióval nem juttatjátok előbbre az ügyet. Olvastad mit írt a Times legutóbb? Mi angolok idémillió-mosok vagyunk! És olvastad mit mondott Lloyd George? Mi ezüst golyókkal löbötünk az ellenségre! Azt hiszed a németek tengeraltjáróira ezeknek nem lesz válaszuk?”

Tűz Lajos homlokára verejték ült ki. „Mit gondolsz, mi lesz itt?”
„Itt kérlek — felelt Felbár József — megint csak a világ leghiggadtabb hangján — itt vagy béke lesz, igen jelentős területi veszteségekkel, vagy forradalom lesz és egymás nyakát fogjuk harapdálni. Ezt mondd el, ha Bécsből lejönnek. Ne nyomorrol prédikálj nekik, hanem arról a pokolról, ami még rázudulhat erre az országra!”

„Ez hazafüvés!”
„Ez az igazság! Ez emberiség! Ez az ország jövőjének megmentése! Ez az emberszeretet! Ez az igazi hazafiaság, amit nem lobogtatnak és nem ordítanak világgá!”

Olyan átszellemülten mondotta, mint egy szent. Ösztönösen éreztem, hogy vele fogok szövetségre lépni.

Ma levelet kaptam Magdtól. Első szomorú eset a szerencsés dolgok láncolatában.

Azt írja, Grigor otthon van, sebesülten fekszik a hadikórházban. Otthat mondatban foglalkozik vele, ezt nagyon különösnek tartom. Berendelték — írja — apolónói kisértésre a kórházba és nagyon tanulságosnak találja most már a háborút. Grigort is szinpatikusnak itéli, a szenvedő embert más mértékkel kell mérni.

Kicsit el voltam keseredve. De önfegyelmem majdnem tul tettem magam ezen a bánaton. Férfiatlannak és az emberiség folszabadtása felé irányuló igyekezetemmel összeférhetetlennek tartottam, hogy egész lényem odakoncentrálódjon egy nő felé. A nő egyszerűen magunk mellé kell hódítani! Igaz, hogy a levél előtt Magda felől egészen más véleményem voltam, de az ember tapasztal, tanul és fejlődik.

Felbár Józseffel azután is találkoztam. Higgadt, mindig könyvek és folyóiratok mellett található ember, nehezen lehetett a bizalmába férkőzni. Az ilyen típusokra rábizhatja magát minden őszinte ideálista, ha már egyszer a barátságába jutott.

Többszöri beszélgetés után én (erről

később értesültem) miután alapos információkat szereztem be rólam, bevezetett az illegális mozgalm egyik műhelyébe.

Előzőleg megkérdezte:

„Milyen csoportban akarsz dolgozni? Az intellektuálisok között, vagy a kézimunkásoknál. Megjegyzem, hogy az ipari munkásokat nem kell megvetned. Sokan megbízhatatlanok és erkölcselenek tartják őket és azt mondják rólok, hogy az első rendőrfoponnál áru-lékká válnak. Hát az én embereim nem olyanok! Csupa kipróbált, a végsőkig elszánt, áldozatkész munkásember, többnyire olyan, aki földalatti akciókban a külföldön is bevált. Te fiatal intellektuel vagy, jól tennéd, ha az ipariakkal tartanál. Meg kell a kapcsolatot teremteni közöttük.”

Öszintén bevallom, én nemcsak a mozgalom érdekében csatlakoztam az ipari munkások csoportjához, hanem bevallom, engem főleg a mozgalom kalandrészre érdekelt. Sokat hallottam s olvastam a német munkásság harcáról, abból az időből, amikor Bismarck velük szemben kivételes törvényeket alkalmazott. Milyen ravaszágokkal, mennyi szervekedési ötlettel, milyen tigris elszántsággal folytatták a földalatti munkát, hogyan tudott terjedni éppen a legrigorubb munkásüldözés idejében a munkásság propaganda irodalma, a sokféle manifestum, fölvilágosító irat s hogyan tudtak titkos üléseket tartani, hogyan közték gyárakban és gyárakon kívül a végrehajtó-bizottság utasításait, az ötdik végrehajtó-bizottságát, amely még szabadságon volt, de már csak éjnek idején tanácskozhatott valahol egy erdő szélén.

Ez a romantika izgatott s lázas érdeklődéssel mentem ki Erzsébetfalvára Felbár Józseffel. Egy kicsiny házban voltak az összejövetelek. A házat egy koreszmától üres telek választotta el, hepehupás, gödrös földdarab, amelyre, mihelyt besötétedett senki emberfia nem mert járni. Az előző összejövettel a koreszmában volt, a hívek körülültek, akad-e rendőrségi ember, detektív, vagy valami besugó, akit felmentettek a katonai szolgálat alól csak azért, mert jól ismerte a politizáló munkásokat és pontosan szolgáltatta be minden lépésükről a jelentéseket. Azonban ezeket a buzgó férfiakat a munkások maguk ötszörösen ellenőrizték, sokszor becsapták őket, rendszerint olyan időben, amikor a harcátérn offenzívát szagoltak. Ilyenkor az árulót beugratták és a rendőrség politikai osztályán, amellet, hogy orrot adjanak neki, siettek kizavarni őt a háborúba.

Ilyen eseteket garmadával mondtak el a sör mellett. A sört egy sánta pincér szolgáltatta ki, nagyszerű elvtárs, végigjárta fél Európát, volt kocsis, kikötőmunkás, hordár, piaci árus, játékkészítő, soffőr csak éppen abban a mesterségben nem szorgoskodott, amit kitanult a

Német nyelvű, zsidó nyelvű, nagyobb gyermekek mellé ajánljuk. Vidékre is el-megy. Leveleket továbbít Blum, Oradea, Rimánóczy-utca 4.

nyomdászathoz. Nem szerette a betűszedést, ehelyett sokkal szívesebben írt és agított. Ő szerezte ezt a biztonságos otthon a pesti propaganda központnak.

Csupa olyan felelőtlen ember gyülekezett itt, aki nem volt megelégedve a párt munkájával, akiket bizony a párt potentájai közül is nem egy kiszolgáltott volna a politikai rendőrségnek, ha megneszelt volna azt, ami itt történik.

Este tíz óra lehetett, amikor az úr telken átmentünk és bejutottunk a petróleum lámpával kivilágított szobába. Minden úgy volt elrendezve, hogy rajtaütés esetén se történjen különösebb katasztrófa. Tűz mindig égett a bubos kemencében és a jegyzetek és irások olyan helyen voltak elhelyezve, hogy azokat kapkodás nélkül, egyetlen kézmozdulattal be lehetett dobni a tűzbe. A gyűlés résztvevői egérsüt nyerhettek egy pincébe, aminek bejáratára varázsvesszővel sem lehetett rábukkanni. Itt lent asztal állott körülötte székek, gyertya. Kettőn a „földalattiak” közül azonban a tanácskozás egész ideje alatt körüljárta a házat, odaszimatoltak a rendőrség őrszobájához s minden gyanus megmozdulást jeleztek.

Engem is kioktattak, minthogy én is tartoztam ezeket a szolgálatokat teljesíteni.

(Folyt. következik.)

Comunitatea Izraelita Aut. Ortodoxă, Dej. **חיים ארטה. איר. קולטונקיינדק. דעש.**

273/1929

Bérbeadási hirdetmény.

A Dej Aut. Orth. Izraelita Hitközség újonnan átalakított és modernül berendezett gőz- és kádfürdővel kapcsolatos rituális fürdője, a hozzátartozó lakással együtt, a f. évi augusztus hó 5-étől kezdődően egy, esetleg három évre árverés útján bérebe fog adni. Azok, kik ezen bérleményre reflektálnak, felhívhatnak, hogy írásbeli zárt ajánlataikat tizezer lei bérletpénz deponálása mellett, melyet bérlő kaucióként harmincezer leire kiegészíteni tartozik, legkésőbb f. hó 31-éig a hitközséghez benyújtsák. A fürdő háti bérének kiküldési ára tizezer Lei. Az árverési feltételek a hitközségi hirdetésben (Strada Stefan cel Mare) megteudhatók, ahol a fürdő jövedelmezőségére és a bérletre vonatkozó egyéb felvilágosítások is megadhatnak.

Dej, la 18. Iulie 1929.
Rosenzweig Jakob s. k. hitközségi elnök.
Klein Nándor s. k. hitközségi jegyző.

A női **GBL** Selyem-harisonyák

mindigben utólaghatatlanká

GBL „Edross”	Lei 400
GBL „Elite”	„ 350
GBL „Diamant”	„ 310
GBL „Dollar”	„ 170

Képe mindenütt van elhelyezve, elcsendes — az-
jegyzet ellátott — harisonyák és meg fog győződés
avól, hogy a jó mindig a legelőbb.

Utastison vltas minden utólaghat

Állami

Vannak amelyek föl az agent p és hasonló mennek. Ar tosan társan magát az a na, hogy ugi, vagy nunciálja. efeje dolgok tek. Az áll zálta azt a is főös sz mozó és sz erők is seg az államnak egész ország legyen, amit es ügynökö majd a szot

Az hittü párt uralon épen gazdasz szakad. A r szervezéséró gati államot erre is muta hogy a rend zalta, szakit kal és így járult hozzá nívójának e Ugy látsz many belátt ügyi vonat hada, — ak bereket dönt tehetetelt j koncepciója. lánál — a z Az adóbevéte nak be az á elég ügyesek fizessenek a sen tudják és annak c adót. Termé riumnak az összegetek t dig rendben het, hajtsa nunciálással

Mert a p módszerhez zásra váró asztalan fel amely kimo alapos és h ják, hogy v jövedelmét e kasszalható kapják jutal

Mi ez? A ciansoknak kormánynak ősszeg azt, rumpálja és egzsztenciák csötlenebb ö embereket é faragni az állampolgáro minisztérium nak, ha ezt szavazzák? nunciálásból ből. Az így mai gazdas zatait arra különösebb számra gyár